



LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

2020-03- Nr.

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.750 IR 6.751 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TURIZMO ĮSTATYMO NR. VIII-667 2 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, išnagrinėjusi [Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.750 ir 6.751 straipsnių pakeitimo įstatymo](#) ir [Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo Nr. VIII-667 2 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo](#) projektus, teikia šią teisinę išvadą.

Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.750 ir 6.751 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – CK projektas)

1. Pagal CK projekto 1 ir 2 straipsniuose dėstomas Civilinio kodekso 6.750 ir 6.751 straipsnių nuostatas kelionių organizatoriaus pareiga (ir vartotojo teisė reikalauti) grąžinti visus turistų arba jo vardu sumokėtus pinigus už organizuotą turistinę kelionę ne vėliau kaip per 14 dienų nuo organizuotos turistinės kelionės sutarties nutraukimo dienos nebūtų taikoma, kai kelionių organizatorius Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka turistui išduoda kuponą.

Pažymėtina, kad pagal direktyvos (ES) 2015/2302¹ (toliau – direktyva) 12 straipsnio 4 dalį nutraukus kelionės paslaugų paketo sutartį kelionių organizatorius privalo grąžinti turistui jo sumokėtas sumas arba jas kompensuoti ne vėliau kaip per 14 dienų po sutarties nutraukimo. Direktyva nenustato jokių išimčių iš šios taisyklės ir neleidžia nustatyti jų nacionalinėje teisėje.

Taigi, CK projekto nuostatos, pagal kurias turistas netektų teisės reikalauti, kad jam ne vėliau kaip per 14 dienų būtų grąžinti už organizuotą turistinę kelionę sumokėti pinigai, nebūtų suderinamos su direktyvos (ES) 2015/2302 nuostatomis.

Kadangi CK projekto nuostatos nustatytų kitokią normą (išimtį) dėl atsiskaitymo su turistu per 14 dienų terminą nei nustatyta direktyvoje, manytina, kad tokia norma būtų nesuderinama su direktyva ir tai lemtų žymų turistų (kaip silpnesniosios sandorio šalies) teisių apribojimą, kuris nenumatytas direktyvoje. Atsižvelgiant į tai kiltų didelė rizika, kad Europos

¹ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB.

Komisija prieš Lietuvą gali pradėti ES teisės pažeidimo procedūrą. Pažymėtina, kad tokiu atveju, kai Europos Komisija mano, jog ES teisės pažeidimu yra daroma didelė žala ir jį būtina ištaisyti labai skubiai, ji gali taikyti labai trumpus administracinės pažeidimo procedūros terminus ir, prireikus, skubiai pateikti ieškinį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.²

2. Iš CK projekto 1 ir 2 straipsniuose dėstomų Civilinio kodekso 6.750 ir 6.751 straipsnių nuostatų galima daryti išvadą, kad turistui kuponas išduodamas, neatsižvelgiant į jo valią (sutikimą) ir jo realias galimybes išvykti į kitą kelionę vėliau (pavyzdžiui, nėsčios moterys, sunkiai susirgę asmenys, senyvo amžiaus asmenys ir pan. jau kupono išdavimo metu gali būti visiškai tikri, jog kuponu nesinaudos / neturės galimybės juo pasinaudoti vėliau). Mūsų įsitikinimu, tokia priemonė praktikoje galėtų būti naudojama tik turistui sutinkant, todėl siekiant projektų tikslų turėtų būti ieškoma būdų, kaip skatinti turistus sutikti su kuponų išdavimu ir juos rinktis, o ne nacionalinėje teisėje įtvirtinti reguliavimą, kuris keltų abejones dėl atitikties direktyvos tikslams dar ir šiuo aspektu.

Atsižvelgdami į išdėstytus argumentus iš esmės nepritariame Civilinio kodekso 6.750 ir 6.751 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui, kadangi jo formuluotės akivaizdžiai nesuderinamos su direktyva ir kyla reali rizika, jog būtų pradėta ES teisės pažeidimo procedūra Lietuvos Respublikos atžvilgiu, be to, parengtais projektais keliamą tikslą šiuo sudėtingu laikotarpiu kuponų įdiegimu sušvelninti sudėtingą kelionių organizatorių padėtį galima pasiekti ir nekeičiant Civilinio kodekso nuostatų.

Dėl Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo Nr. VIII-667 2 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Turizmo įstatymo projektas)

Europos Komisijos kovo 19 d. pateiktoje informacijoje dėl COVID-19 pandemijos pasekmių nurodytos direktyvos (ES) 2015/2302 taikymo kontekste pabrėžta kelionių organizatorių pareiga užtikrinti atsiskaitymą su turistais per 14 dienų nuo sutarties nutraukimo. Kartu, įvertinus kelionių organizatoriams kylančius sunkumus dėl COVID-19 pandemijos, turistai gali sutikti su jų kelionių nukėlimu vėlesniam laikui. Tai galima padaryti pateikiant turisto reikalavimo teisę ir organizatoriaus skolą patvirtinantį dokumentą (pavyzdžiui, kuponą). Komisijos nuomone, tokiu atveju turi būti užtikrintos 2 sąlygos:

- 1) turistams turi būti užtikrinta teisė reikalauti visiško lėšų sugrąžinimo, jeigu jie nepasinaudoja kuponu per jo galiojimą;
- 2) kelionių organizatorių įsipareigojimai pagal kuponus turi būti užtikrinti apsauga nuo nemokumo (juos turi apimti prievolių įvykdymo užtikrinimo sistema).

Pagal Turizmo įstatymo projekto 2 straipsnyje dėstomą įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punktą kupono suteikimo sąlygas nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Atsižvelgiant į tai, kad turistų teisė grąžinti visus sumokėtus pinigus už organizuotą turistinę kelionę po sutarties nutraukimo reglamentuota įstatymu, todėl ir teisė reikalauti visiško lėšų sugrąžinimo, nepasinaudojus kuponu, taip pat turėtų būti nustatyta įstatymu. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Turizmo įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyti būtiną sąlygą, kad kupone nurodyta suma per tam tikrą terminą turi būti grąžinama, jeigu turistas nepasinaudoja juo per

² Remiantis neoficialiais duomenimis Europos Komisija pradėjo pažeidimo procedūrą prieš Belgiją, kuri šiomis dienomis patvirtino priemones nukrypstančias nuo Direktyvos 2015/2302. Pažymėtina, kad tokiu atveju Europos Komisija gali vadovautis labia trumpais administracinės pažeidimo procedūros terminais ir pateikti ieškinį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui mažiau nei kaip per mėnesį.

kupono galiojimo laikotarpį. Manome, kad įstatyme įtvirtinus tokią garantiją, turistai, šiuo metu siekiantys susigrąžinti už organizuotą turistinę kelionę sumokėtas sumas, būtų labiau užtikrinti dėl savo interesų ir teisėtų lūkesčių apsaugos, jiems išliekančios galimybės susigrąžinti pinigus ateityje ir tokiu būdu būtų skatinami sutikti su kuponų įsigijimu.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad Turizmo įstatymo projekto nuostatos už organizuotą turistinę kelionę numato reikalavimą apdrausti turisto sumokėtų pinigų grąžinimą kelionių organizatoriaus nemokumo atveju, kai turistui suteikiamas pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytas sąlygas išduotas kelionės kuponas. Pažymėtina, kad Vyriausybė negali nustatyti ūkinę veiklą ribojančių ar nuo jų nukrypti leidžiančių sąlygų, kurios darytų įtaką ūkio subjektų veiklai, nes tai galima įtvirtinti tik įstatymu.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

Algis Baležentis, (8 5) 266 2927, el. p. algis.balezentis@tm.lt

Karolis Dieninis, (8 5) 266 2936, el. p. karolis.dieninis@tm.lt

Dalia Baležentė, (8 5) 266 2908, el. p. dalia.balezente@tm.lt